

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003627

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-12-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єсікова Ірина Василівна

2. Iryna V. Yesikova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 13-09-2024

Спеціальність за освітою: 011 Освітні, педагогічні науки

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 0117024

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25.01, 14.25.05, 14.25.07

Тема дисертації:

1. Дидактичні умови застосування ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти
2. Didactic conditions for the use of ICT in the inclusive environment of institutions of general secondary education

Реферат:

1. Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми застосування ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти. У дисертації проаналізовано теоретичні питання проблеми застосування ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти, що полягає в обґрунтуванні дидактичних умов та експериментальній перевірці їх ефективності ІКТ в інклюзивному середовищі при вивченні хімії учнів 7–9 класів ЗЗСО. Актуальність дослідження обумовлена інтенсивною інформатизацією всіх сфер життєдіяльності сучасного суспільства, викликами сучасності, котрі зумовлені спочатку Covid -19, а зараз війною в Україні на необхідність кардинальної модернізації інклюзивної освіти на засадах активного впровадження ІКТ. Особливої актуальності робота набула в умовах війни в Україні. Доцільність дисертаційного дослідження зумовлюється необхідністю подолання об'єктивно

існуючих проблем у сфері освіти та проблеми, що досліджується: між усвідомленням на державному рівні необхідності створення інклюзивного середовища, недосконалістю організації освітнього середовища закладів загальної освіти для дітей з ООП, потребами суспільства в використанні всіх наявних шляхів та застосунків для ефективного навчання нового покоління дітей; між недосконалим розробленням методичного забезпечення з застосування ІКТ в інклюзивне середовище. Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в ньому уперше: теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність дидактичних умов застосування ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти, а саме: 1) підготовка вчителів до застосування ІКТ в інклюзивному середовищі; 2) стимулювання навчальної мотивації дітей з ООП до застосування ІКТ у процесі навчання; 3) формування інформаційно-комунікаційної компетентності дітей з ООП; 4) посилення дидактичного потенціалу інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО шляхом створення комплексу електронних дидактичних матеріалів для дітей з ООП та методичних ресурсів для вчителів з використання ІКТ. визначено та конкретизовано критерії, показники та рівні ефективності ІКТ в інклюзивному середовищі ЗЗСО: мотиваційно-ціннісний (бажання до вивчення нового та розуміння важливості цього відповідно до нозологій; готовність до подолання труднощів у оволодінні інноваційними ІКТ; бажання розвивати свої здібності засобами ІКТ); когнітивний (вивчення новітніх засобів ІКТ; засвоєння особливостей їх роботи); операційно-діяльнісний (сформованість цифрових умінь та навичок, володіння цифровими технологіями у процесі навчання хімії, орієнтація в існуючих цифрових дидактичних засобах), рефлексивно-оцінний (здатність оцінити власні можливості при вирішенні завдань; здатність підвищувати власні знання у сфері новітніх ІКТ; вміння приймати те, що не вдається.) та показники рівнів (високий, достатній, середній, низький) ефективності застосування ІКТ в інклюзивному середовищі ЗЗСО; уточнено та проаналізовано психолого-педагогічні дослідження щодо встановлення суті ключових понять дослідження «інклюзивна освіта» (освіта, що формує нове мислення суспільства, забезпечує рівний доступ до навчання для всіх, адаптуючи навчальні програми, методи та форми роботи цим самим, забезпечуючи рівність можливостей з метою ліквідації соціальної ізоляції дітей з ООП та інтеграції їх в суспільство); «інклюзивне освітнє середовище» (створення в спільному навчальному просторі, організаційно, методично, технічно і технологічно пристосованого особливого підходу до навчання дітей з особливими освітніми потребами для забезпечення рівних умов для здобуття освіти); «діти з ООП» (категорія дітей, які мають певні труднощі в навчанні й засвоєнні освітніх потреб); «інформаційно-комунікаційні технології» (сукупність методів виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів з метою підвищення їхньої надійності, оперативності та зниження трудомісткості ходу використання інформаційного ресурсу). подальшого розвитку набули психолого-педагогічні засади ефективного використання ІКТ в інклюзивному середовищі ЗЗСО; питання методичної організації ефективного використання ІКТ в інклюзивному середовищі ЗЗСО.

2. The dissertation is a theoretical-experimental study of the problem of using ICT in the inclusive environment of general secondary education institutions. The dissertation analyzes the theoretical issues of the problem of using ICT in the inclusive environment of general secondary education institutions, which consists in substantiating didactic conditions and experimentally testing their effectiveness of ICT in an inclusive environment when studying chemistry for students of grades 7-9 of secondary school. The relevance of the research due to the intensive informatization of all spheres of life in modern society, the challenges of modernity, which are caused first by Covid-19, and now by the war in Ukraine out of necessity radical modernization of inclusive education on the basis of active implementation of ICT. The work became especially relevant in the conditions of the war in Ukraine. The expediency of the dissertation research is determined by the need to overcome objectively existing problems in the field of education and the problem under investigation: between the awareness at the state level of the need to create an inclusive environment, the imperfection of the organization of the educational environment of general education institutions for children with disabilities, the needs of society to use all available ways and applications for effective training of a new generation of children; between the imperfect development of methodological support for the use of ICT in an inclusive environment. The scientific novelty and theoretical

significance of the obtained research results lies in the fact that for the first time it was theoretically substantiated and experimentally verified the effectiveness of didactic conditions for the use of ICT in the inclusive environment of general secondary education institutions, namely: 1) teacher training for the use of ICT in an inclusive environment; 2) stimulation of educational motivation of children with SEN to use ICT in the learning process; 3) formation of information and communication competence of children with special needs; 4) strengthening the didactic potential of the inclusive educational environment of PPE by creating a set of electronic didactic materials for children with SEN and methodical resources for teachers on the use of IC; the criteria, indicators, and levels are defined and specified of ICT efficiency in the inclusive environment of SEN are determined and specified: motivational and valuable (desire to learn new things and understand the importance of this in accordance with nosologies; readiness to overcome difficulties in mastering innovative ICT; desire to develop one's abilities by means of ICT); cognitive (studying the latest ICT tools; mastering the peculiarities of their work), operational and activity (formation of digital abilities and skills, mastery of digital technologies in the process of teaching chemistry, orientation in existing digital didactic tools), reflexive-evaluative (ability to evaluate one's own capabilities when solving tasks; the ability to increase one's own knowledge in the field of the latest ICT; the ability to accept what is not possible) and indicators of the levels (high, medium, low) of the effectiveness of the use of ICT in the inclusive environment of PPE; specified and analyzed psychological and pedagogical research on establishing the essence of the key concepts of the study «inclusive education» (education that forms a new way of thinking of society, provides equal access to learning for everyone, adapting curricula, methods and forms of work thereby ensuring equality of opportunities with the aim of eliminating the social isolation of children with special needs and integrating them into society); «inclusive educational environment» (creating an organizationally, methodologically, technically and technologically adapted special approach to teaching children with special educational needs in a common educational space to ensure equal conditions for obtaining an education); «children with special educational needs» (category of children who have certain difficulties in learning and learning educational needs); «information and communication technologies» (a set of methods of production processes and software and technical means, combined into a technological chain, which ensures the implementation of information processes with the aim of increasing their reliability, efficiency and reducing the time-consuming process of using the information resource). the psychological and pedagogical principles of the effective use of ICT in the inclusive environment of PPE were further developed; the issue of methodical organization of the effective use of ICT in the inclusive environment of PPE.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Єсікова І. В. Дидактичні умови використання ІКТ в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти. Open educational e-environment of modern University. 2021. № 11. С. 62–70.
- Єсікова І. В. Особливості організації процесу навчання хімії для дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих учених / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: М. П. Пантюк та ін. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 55, т. 1. С. 272–276.
- Єсікова І. В. Тенденції розвитку інклюзивної освіти при вивченні хімії в умовах дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти. Acta Paedagogika Volynienses. 2021. № 3. С. 219–224.

- Єсікова І. В. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивному середовищі закладів загальної середньої освіти при вивченні хімії. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих учених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: М. П. Пантюк та ін. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 56, т. 1. С. 226–232.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойчук Юрій Дмитрович
2. Yurii D. Boichuk

Кваліфікація: д. пед. н., професор, член-кор., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8583-5856

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демченко Ірина Іванівна
2. Iryna I. Demchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4302-7564

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калініченко Ірина Олександрівна

2. Iryna O. Kalinichenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3079-270X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 22518134

Місцезнаходження: вул. Соборності, 64-ж, Полтава, Полтавський р-н., 36014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Вікторія Євгенівна

2. Viktoriya Y. Kovalenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7792-4653

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собченко Тетяна Миколаївна

2. Tetiana M. Sobchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9213-5556

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Новолокін Антон Володимирович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна